

Sammanfattning
av statistik 2020

Kultur- skolan i siffror

KULTURRÅDET

Sammanfattning

Kulturrådet fick år 2018 i uppdrag att inrätta ett nationellt Kulturskolecentrum. I Kulturskolecentrums uppdrag ingår att stödja den kommunala kulturskolan, bland annat genom att ansvara för statistik och uppföljning. Kulturrådet har sedan dess utvecklat en ny årlig statistikinsamling. Denna rapport är den tredje i ordningen. Underlaget i rapporten utgörs av en webbenkät till landets samtliga kommuner och insamling av deltagarlistor med personnummer. Svarsfrekvensen var 86 procent för enkäten och 55 procent för deltagarlistorna. Insamlingen har gjorts av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Kulturrådet. Dessutom används statistik från Kulturskolerådets tidigare insamlingar och uppgifter från SCB:s räkenskapssammandrag. Rapporten från kulturskolornas verksamhet under 2020 visar på följande resultat:

- Kommunal kultur-/musikskola finns i stort sett samtliga, 287, av landets kommuner. Kommunerna bedriver i regel verksamheten i egen regi.
- Kulturrådet har delat in kulturskoleverksamheten i den frivilliga kulturskolan – med korta och långa ämneskurser, öppen verksamhet och övriga projekt – samt uppdragsverksamhet – som består av verksamhet utanför den frivilliga kulturskolan, ofta på uppdrag av grundskolan. I den frivilliga verksamheten erbjöd i stort sett alla svarande kommuner långa ämneskurser, medan hälften av kommunerna hade korta ämneskurser respektive öppen verksamhet. Uppdragsverksamhet fanns i 56 procent av kommunerna.
- Musik, i form av sång/instrument respektive i grupp, var det klart vanligaste ämnet i kulturskolan. Alla kommuner erbjöd musik i långa och/eller korta kurser. Därefter följde i tur och ordning dans, teater/drama, bild/form och film/animation som de vanligaste ämnena i kulturskolan.
- Av de svarande kommunerna ordnade 45 procent särskilda kurser till barn och unga med funktionsnedsättning, drygt 30 procent hade kurser till socioekonomiskt utsatta barn och till barn på landsbygden och 15 procent hade kurser riktade till nyinvandrade barn och unga. Drygt 30 procent hade ingen riktad verksamhet. Drygt hälften av kommunerna erbjöd fördjupningskurser till elever som vill bredda och fördjupa sina redan befintliga ämneskunskaper.
- 80 procent av kommunerna genomförde distansundervisning och 88 procent genomförde fjärrundervisning under 2020. Av kommunerna anger 84 procent att restriktionerna kring coronapandemin helt bidragit till att undervisningen bedrivits digitalt och att de inte hade bedrivit någon digital undervisning utan pandemin. En knapp fjärdedel av kommunerna anger att coronapandemin inneburit att undervisningen helt fick ställas in under perioder 2020.
- Antalet deltagartillfällen, det vill säga det antal elever som deltar i en kurs gånger antalet kurs-tillfällen, utgjordes till övervägande del av långa kurser. Musik stod för nästan tre fjärdedelar av deltagartillfällena i långa och korta kurser. Särskilt betydande är det enskilda musikutövan-det (instrument/sång) som stod för 58 procent av de totala deltagartillfällena. Ett uppräknat sammanlagt värde för hela landet visar på drygt 5 miljoner deltagartillfällen i långa och korta ämneskurser under 2020. Flickor utgjorde 62 procent av det totala antalet deltagartillfällen jämfört med pojkarnas 38 procent. Flickornas dominans var särskilt stor i ämnena dans och musikal. Pojkar var endast i majoritet i ämnena foto och film/animation.
- Tre fjärdedelar av kommunerna hade kö till kulturskolan och använde sig av ett kösystem. 20 procent använde sig av intresseanmälan istället för ett kösystem och 3 procent av kommunerna hade varken kösystem eller intresseanmälan.
- Utifrån uppräknade värden för att kompensera bortfall var det totala antalet unika elever i åldern 6–19 år i landets kulturskolor drygt 177 000 individer. Andelen i åldern 6–19 år som går i kulturskolan ligger stabilt på cirka 11 procent. Det är klart vanligast att kulturskoleelever

är i skolåldern. Flickor utgör en majoritet av kulturskoleeleverna, 62 procent av eleverna i åldern 6–19 år är flickor.

- Kulturrådet har låtit SCB samköra uppgifter från kulturskolan med registeruppgifter om utländsk bakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå. Analysen visar att bland unga 6–19-åringar i kulturskolan hade drygt åtta av tio minst en förälder med eftergymnasial utbildning. Motsvarande andel i riket var 60 procent. Det är alltså en överrepresentation av barn och unga med föräldrar med längre utbildning i kulturskolan. Analysen visar också på en underrepresentation bland kulturskolans deltagare för nyinvandrade, utlandsfödda och barn med utländsk bakgrund.
- Kommunernas samlade kostnader för kulturskolan ökade under perioden 2011–2020, vilket tyder på att kulturskolan totalt sett i landet har fått mer pengar. Kostnaderna per invånare har också ökat, även om det skedde en viss minskning 2020 jämfört med närmast föregående år. Kulturskolans andel av kommunernas totala kostnader låg under perioden 2011–2020 stabilt på knappt 0,5 procent. Den genomsnittliga elevavgiften var enligt Kulturrådets beräkningar drygt 1 360 kr år 2020. Elevavgifterna har minskat sedan 2011, vilket kan bero på att allt fler kommuner har helt avgiftsfri kulturskola och/eller sänkt sina elevavgifter. Uppskattningsvis drygt 20 kommuner hade en avgiftsfri kulturskola år 2020.

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning.....	6
Bakgrund	6
Genomförande.....	6
Svarsfrekvenser.....	7
Statistik under utveckling.....	7
Läsanvisning	8
Organisation	9
Kommuner med kommunala kulturskolor	9
Huvudmannaskap	9
Ämnen och verksamhet	10
Ämneskurser	10
Kurstyper/verksamhet.....	12
Korta kurser.....	13
Särskilt riktade kurser.....	14
Fördjupningskurser.....	14
Publika evenemang	15
Uppdragsverksamhet.....	15
Fjärr- och distansundervisning	17
Deltagartillfällen.....	19
Elever i kö.....	21
Elever i kulturskolan.....	23
Personnummerlistor.....	23
Enkätfråga.....	23
Antal elever fördelat på kön och ålder.....	24
Analys av bakgrundsfaktorer.....	27
Ekonomi.....	29
Kostnader och intäkter.....	29
Elevavgifter	30
Kostnadsfri kulturskolverksamhet.....	31
Metod och datakällor	33
Datakällor	33
Uppräkning	33
Bilaga 1. Begrepp.....	35
Bilaga 2. Tabeller.....	37

Inledning

Bakgrund

Kulturrådet fick år 2018 i uppdrag att inrätta ett nationellt Kulturskolecentrum som en del av myndigheten.¹ I Kulturskolecentrums uppdrag ingår att stödja den kommunala kulturskolan genom bland annat statistik och uppföljning. Eftersom kulturskolestatistiken inte blev reglerad i lagen (2001:99) om den officiella statistiken står den utanför systemet för officiell statistik.

Statistik om kulturskolor samlades tidigare in av Sveriges Kulturskoleråd (före detta Sveriges Musik- och Kulturskoleråd, SMOK). Kulturrådet tog över statistikuppdraget 2018 och samlade in 2017 års statistik på samma sätt som Kulturskolerådet tidigare gjort.² Samtidigt inledde Kulturrådet ett arbete med att utveckla statistiken och ta fram nya definitioner. Den nya statistiken togs fram genom synpunkter från landets kulturskolor och i samråd med Kulturskolerådet och Sveriges Kommuner och Regioner. De definitioner som tagits fram finns i bilaga 1.

Denna rapport är den tredje i ordningen efter utvecklandet av statistiken. Rapporten redovisar grundläggande data, med vissa jämförelser över tid. Kulturskolecentrums målsättning är att utöver dessa årliga sammanställningar även kunna göra fördjupningar inom olika områden med statistiken som utgångspunkt. Det sker även ett kontinuerligt utvecklingsarbete kring statistiken avseende enkätfrågor och ökade svarsfrekvenser.

Genomförande

Insamlingen av 2020 års statistik gjordes av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Kulturrådet. En enkät skickades ut till samtliga 290 kommuner under mars 2021 via e-post och insamlingen avslutades i början av maj 2021. Tre påminnelser gick ut via e-post och därefter påmindes de som inte svarat via telefon.

Insamlingen bestod av två delar:

- En webbenkät med frågor om till exempel organisation, elever och kurser, deltagartillfällen, kösystem och uppdragsverksamhet.
- En lista med personnummer på samtliga elever som deltagit i den frivilliga kulturskoleverksamheten under året. Uppgifter om enskilda skyddas av sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). SCB är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som SCB gjort i denna undersökning. Kulturrådet hanterar alltså inte personnummerlistorna utan får färdiga tabeller på aggregerad nivå från SCB.

Uppgifterna från webbenkäten har sammanställts av Kulturrådet. SCB har samkört personnummerlistorna med registeruppgifter och därigenom har antalet elever kunnat redovisas utifrån kön, åldersgrupp, utlandsfödd, utländsk bakgrund, nyinvandrad och föräldrarnas utbildningsnivå. I rapporten redovisas resultatet på riksnivå.

1. Prop. 2017/18:164. En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna.

2. Kulturrådet, 2018. Kulturskolan i siffror. Statistik om kulturskoleverksamhet för år 2011–2017.

Statistiken publiceras också på Kulturrådets webbplats.³ Där finns uppgifter redovisade per kommun, län/region och för riket. Med hjälp av ett sökverktyg kan besökaren få särskild information om ett antal nyckeltal, dessutom finns excelfiler som redovisar ett större antal variabler. Kulturskolestatistiken publiceras även i Kolada, en statistiktjänst från RKA, Rådet för främjande av kommunala analyser.⁴

Svarsfrekvenser

I insamlingen av 2020 års statistik svarade 248 av landets kommuner på enkäten. En kommun svarade att de inte hade kulturskola enligt Kulturrådets definition, varför antal svarande kommuner med kulturskola blev 247. Genom enkätsvaren och en uppföljning av kommuner som inte besvarat enkäten blev resultatet att det finns kultur- eller musikskolor enligt Kulturrådets definition (se sidan 9) i 287 av 290 kommuner. Svarsfrekvensen på enkäten utifrån de 287 kommuner som har kulturskola blev då 86 procent (tabell 1).

Svarsfrekvensen för inlämningen av deltagarlistor med personnummer var 55 procent, 159 av 287 kommuner med kulturskola lämnade in sådana listor. Det var samma andel som i förra årets undersökning och en viss ökning jämfört med insamlingen för 2018, då drygt 50 procent av kommunerna lämnade in listor.

Tabell 1. Svarsfrekvens webbenkät, 2011–2020.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal svarande	242	272	258	268	256	240	197	247	241	247
Ej svar	42	12	26	15	27	43	86	38	46	40
Summa kommuner med kulturskola	284	284	284	283	283	283	283	285	287	287
Svarsfrekvens*	85,2	95,8	90,8	94,7	90,5	84,8	69,6	86,7	83,9	86,1

* Beräknat på de kommuner som har kulturskola.

Statistik under utveckling

Den statistiska insamlingen och presentationen av kulturskolornas verksamhet är av stor betydelse för att kunna följa upp kulturskolorna. Det har tagits stora steg i utvecklingen av statistiken och utvecklingsarbetet fortsätter kontinuerligt på Kulturskolecentrum. Men det finns fortfarande vissa brister i statistikrapporteringen. Eftersom det är förhållandevis många kommuner med kulturskola som varken har besvarat enkäten eller lämnat in personnummerlistor finns det en osäkerhet i resultaten. Därför bör en del resultat tolkas med försiktighet. Vissa resultat har räknats upp med hjälp av en faktor för att motsvara hela riket (se vidare sidan 33). I regel redovisas dock resultaten i form av andelar av de svarande på den aktuella frågan.

3. www.kulturradet.se/kulturskolecentrum/statistik

4. www.kolada.se

Läsanvisning

Rapporten är uppdelad i följande delar: De inledande kapitlen utgår från resultaten i webbenkäten och beskriver i tur och ordning kulturskolornas organisation, vilka ämnen och kurser som erbjuds i kulturskolan, deltagartillfällen och förekomst av köer till kulturskolan. Därefter följer ett kapitel som beskriver de elever som går i kulturskolan. Kapitlet utgår främst från resultatet från personnummerinsamlingen med analys av unika elevers bakgrundsfaktorer. Kapitlet efter redogör för kulturskolornas ekonomi och elevavgifter. Rapporten avslutas sedan med metodbeskrivning, definitioner och tabeller. I rapporten presenteras endast nationella siffror. För data per kommun och län/region, se Kulturskolecentrums webbplats, www.kulturradet.se/kulturskolecentrum/statistik.

Organisation

Kommuner med kommunala kulturskolor

Kommunal kulturskola finns i nästan alla landets kommuner. Utifrån Kulturrådets definition – *En verksamhet där barn och unga erbjuds möjlighet att lära, skapa och utöva kulturella och konstnärliga uttryckssätt; Pedagoger har relevant utbildning eller lång praktisk erfarenhet av ett visst kulturuttryck; Verksamheten är helt eller delvis finansierad av kommunen* – var det endast tre kommuner som saknade musik- eller kulturskola: Grums, Surahammar och Vilhelmina. Det var samma antal som år 2019. Jämfört med tidigare studerade år har antalet kommuner med kultur-/musikskolor ökat något (tabell 2). Tre kommuner angav att kulturskoleverksamheten sker i samverkan med en kulturskola i en annan kommun.

Tabell 2. Antal kommuner med kulturskola, 2011–2020.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal kommuner med kommunal kulturskola	284	284	284	283	283	283	283	285	287	287
Antal kommuner som saknar kommunal kulturskola	6	6	6	7	7	7	7	5	3	3
Totalt antal kommuner	290	290	290	290	290	290	290	290	290	290

Huvudmannaskap

I de allra flesta kommuner, 92 procent, var kommunen huvudman för kulturskoleverksamheten år 2020 (tabell 3). I övriga kommuner delade antingen kommunen huvudmannaskapet med en annan huvudman eller var det enbart en annan aktör som var huvudman för kulturskoleverksamheten. Av dessa lösningar var det vanligare att verksamheten var i kommunens regi tillsammans med en annan utförare (6,5 procent) än att verksamheten genomfördes enbart av en annan utförare men med finansiering av kommunen (1,5 procent). Sett över tid har andelen kommuner som ensamt varit huvudman för kulturskoleverksamheten minskat.

Tabell 3. Huvudman för kulturskoleverksamheten, 2011–2020, andel i procent.

Huvudman	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kommun	97	97	97	94	95	97	98	93	94	92
Kommun och annan eller enbart annan	3	3	3	6	5	3	2	7	6	8
Summa	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

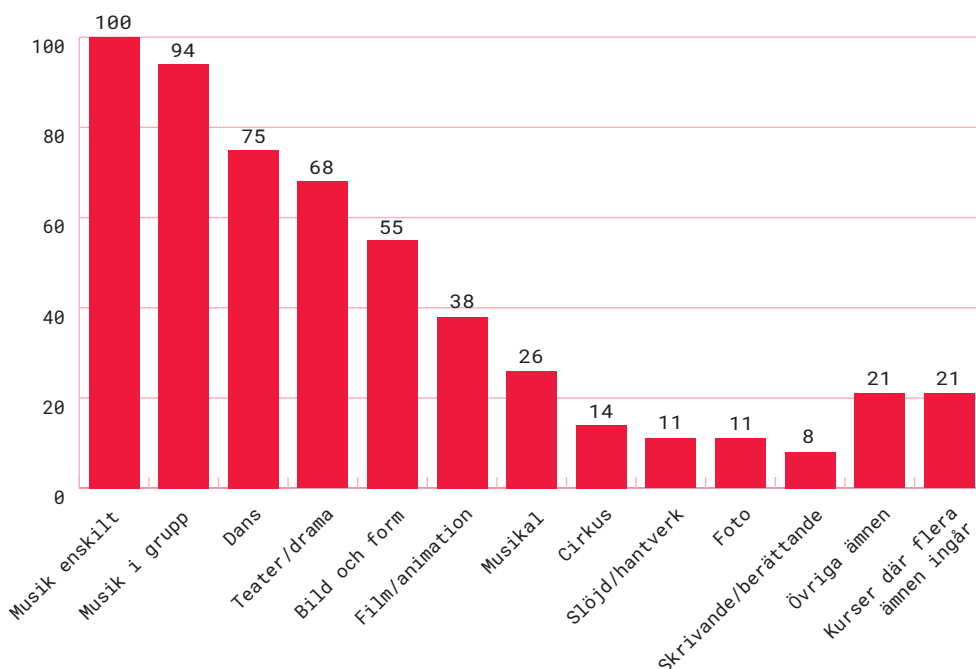
Ämnen och verksamhet

Ämneskurser

Sedan utvecklingen från ren musikskola har kulturskolan kommit att omfatta allt fler typer av kurser och verksamheter. Kulturskolan utgår främst från den frivilliga verksamheten som i regel görs på fritiden och i vissa fall på skoltid. I detta avsnitt redovisas vilka ämnen som erbjuds i långa och korta ämneskurser.

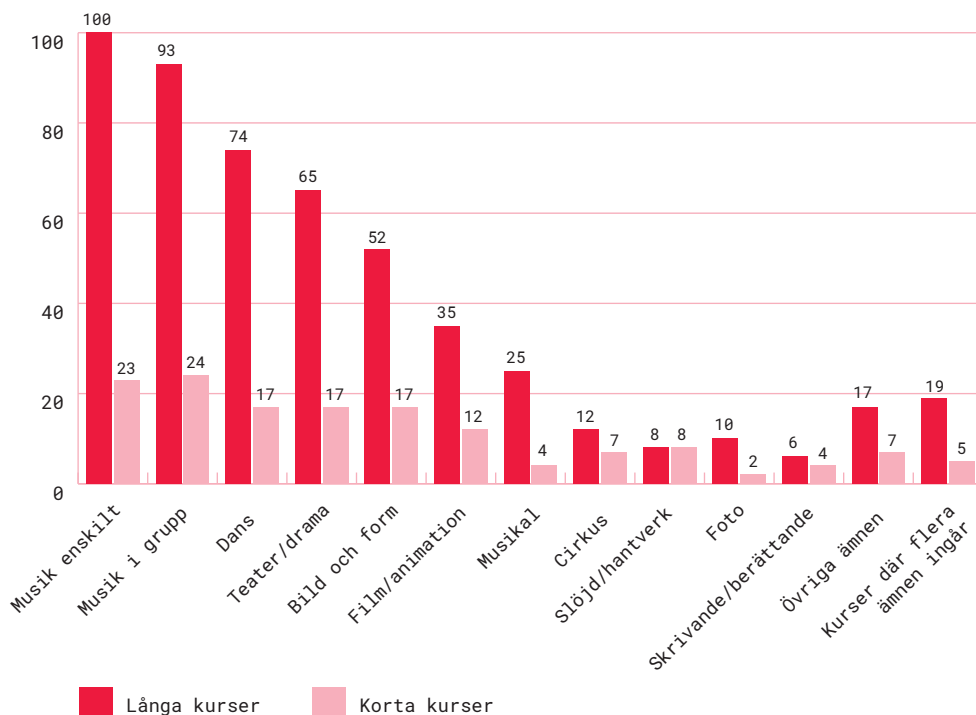
- Långa ämneskurser har vi definierat som en kurs med minst 10 kurstillfällen och de går vanligen över en termin med ett kurstillfälle i veckan.
- Korta ämneskurser definieras som kurser med 1–9 kurstillfällen. Sådana kurser ges både under terminerna, på helger och på loven.

Kommunerna kan erbjuda ämnena som antingen långa eller korta ämneskurser eller både och. För att beskriva vilka ämnen som erbjuds i landets kulturskolor har Kulturrådet delat in ämnena i 13 grupper. Vi har valt att dela upp musikämnet i två kategorier; dels deltagande i musik enskilt genom instrument- eller sångundervisning, dels musik i grupp, det vill säga deltagande i ensemble, orkester, kör eller musikgrupp/band. Alla svarande anger att de erbjuder musikkurser enskilt i form av instrument/sång, medan en nästan lika stor andel (94 procent) erbjuder musik i grupp (figur 1). De vanligaste ämnena efter musik är dans och teater/drama som 75 respektive 68 procent av kommunerna erbjuder. Därefter följer bild och form (55 procent), film/animation (38 procent) och musikal (26 procent). Cirkus, slöjd/hantverk, foto samt skrivande/berättande erbjuds alla av runt en tiondel av kommunerna. Övriga ämnen, till exempel drill, odling och spelutveckling, erbjuds i drygt 20 procent av kommunerna. Lika vanligt är det att erbjuda kurser som innehåller flera ämnen.

Figur 1. Andel kommuner som erbjuder olika ämnen i kulturskolan, långa och/eller korta ämneskurser, 2020. Procent.

Jämför vi långa och korta ämneskurser ser vi liknande fördelningar mellan ämnena, men i de korta kurserna är skillnaderna mellan ämnena mindre (figur 2). Vi ser även vissa skillnader i hur vanliga ämnena är i långa respektive korta kurser. Som korta kurser är till exempel slöjd/hantverk och cirkus vanligare än musikal, till skillnad från i långa kurser.

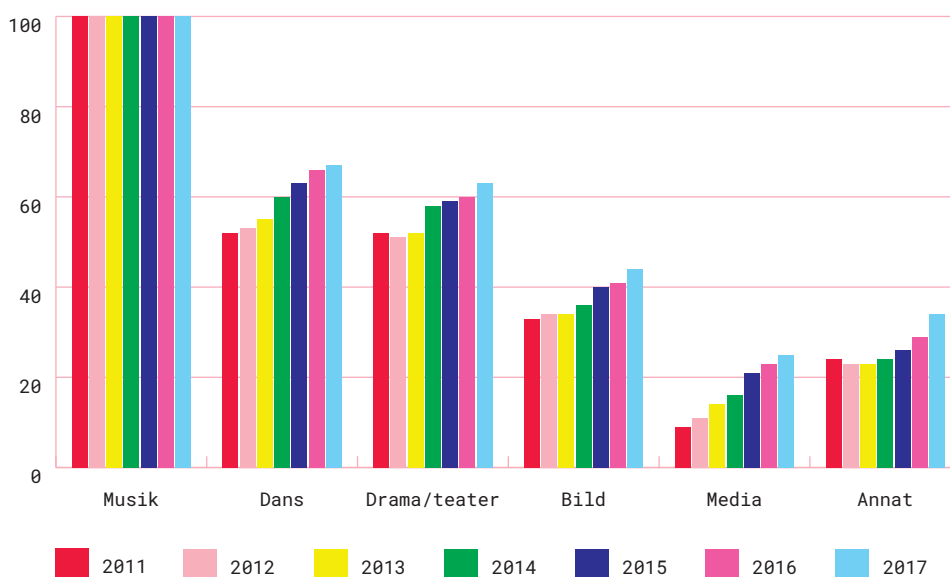

Figur 2. Andel kommuner som erbjuder olika ämnen i kulturskolan, långa respektive korta kurser, 2020. Procent.

Jämfört med 2018 och 2019 är det endast små skillnader i hur stor andel av kommunerna som 2020 erbjuder de olika ämnena. I tidigare undersökningar fram till 2018 var kulturskoleämnena indelade i sex grupper. En av anledningarna till att införa en mer detaljerad och utökad indelning var att kulturskolorna erbjuder allt fler ämnen.⁵ Andelen kommuner som erbjöd ämnena dans, teater/drama, bild/media och annat ökade kontinuerligt mellan åren 2011–2017 medan musik erbjöds av samtliga undersökta kommuner (figur 3).

Det utökade antalet ämnen i undersökningarna och räkningen av både korta och långa kurser gör att uppgifterna för 2018–2020 alltså inte är helt jämförbara med de för åren 2011–2017. För de ämnen som motsvarar varandra kan vi dock se att den positiva trenden för 2011–2017 har fortsatt 2018–2020 vad gäller andelen kommuner som erbjuder ämnena.

5. Statens kulturråd, 2018, Kulturskolan i siffror. Statistik om kulturskoleverksamhet för år 2011–2017.

Figur 3. Andel kommuner som erbjuder olika ämnen (ämneskurser), 2011–2017. Procent.

Kurstyper/verksamhet

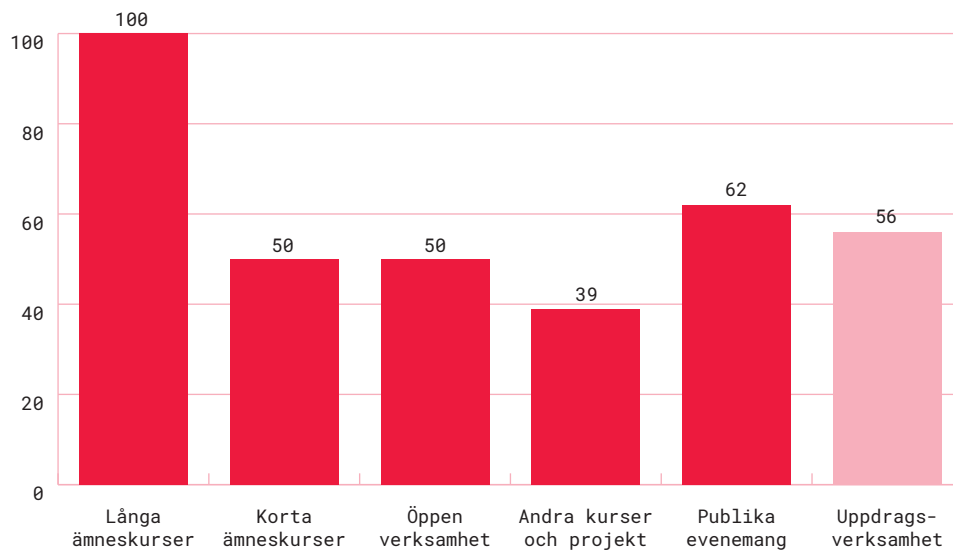
Utöver de korta och långa ämneskurserna erbjuder kommunerna flera andra typer av kurser i sin verksamhet. Vi har delat in verksamheten i den frivilliga kulturskoleverksamheten (frivillig och valbar för eleverna) och i uppdragsverksamhet.

Den frivilliga kulturskoleverksamheten kan vara förlagd på elevens fritid och i vissa fall under skoldagen, men den ingår inte i den obligatoriska skolan. I den frivilliga verksamheten ingår utöver de långa och korta ämneskurserna även:

- Öppen verksamhet: Verksamhet i öppna former där eleverna vanligen inte behöver anmäla sig. Verksamheterna kan vara prova-på kurser eller drop-in kurser.
- Andra kurser och projekt: Verksamheter som inte passar in i de tidigare beskrivna kategorierna. Dessa projekt kan vara kurser som riktar sig till särskilda målgrupper, verksamhet på fritidshem eller fritidsgård, integrationsprojekt, lovkurser/läger eller särskilda projekt.
- Publika evenemang: Konserter, föreställningar eller utställningar öppna för allmänheten. Uppvisningstillfällen endast för familj och närstående räknas inte in.

De flesta kulturskolor bedriver också uppdragsverksamhet. Det kan till exempel handla om att musikundervisningen bedrivs i den ordinarie skolan, vilken då är obligatorisk för eleverna. Den kan också bedrivas på uppdrag av andra aktörer utanför den frivilliga kulturskoleverksamheten.

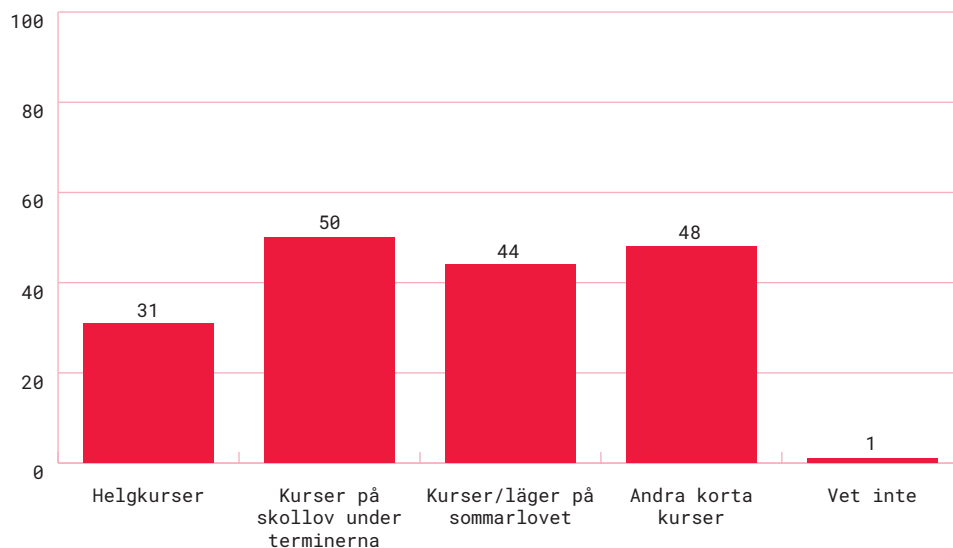
Figur 4 visar i vilken utsträckning kommunerna erbjuder de olika verksamheterna. I stort sett samtliga kommuner erbjuder långa ämneskurser. Hälften av kommunerna erbjuder korta ämneskurser och öppen verksamhet. Fyra av tio erbjuder andra kurser och projekt och sex av tio genomför publika evenemang. Uppdragsverksamhet förekommer i 56 procent av de svarande kommunerna. Jämfört med 2019 har andelen kommuner som erbjuder de olika aktiviteterna minskat för alla aktiviteter utom de långa ämneskurserna. Särskilt stor är minskningen i publika evenemang, som minskat från 98 till 62 procent, och öppen verksamhet som minskat från 64 till 50 procent. Uppdragsverksamheten har minskat från 77 till 56 procent. En trolig förklaring är att möjligheten att genomföra dessa verksamheter särskilt har påverkats negativt av coronapandemin.

Figur 4. Andel kommuner med olika verksamhet inom den frivilliga kulturskolan respektive andel kommuner med uppdragsverksamhet, 2020. Procent.

Korta kurser

Bland de kommuner som erbjuder korta kurser var det vanligast att erbjuda kurser på skollov under terminerna (50 procent), kurser/läger på sommarlovet (44 procent) och andra korta kurser (48 procent). Ungefär tre av tio kommuner erbjöd helgkurser under 2020 (figur 5). Som exempel på korta kurser nämns programmering, dans i skolan och särskoleverksamhet. Jämfört med 2019 har andelen kommuner som ger kurser på skollov under terminer och på sommarlovet minskat något.

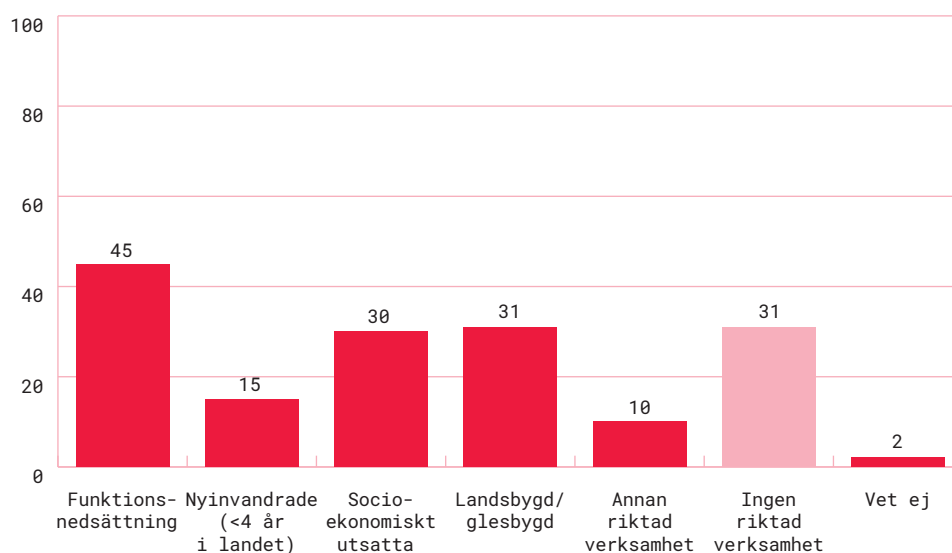
Figur 5. Fördelning av olika typer av kurser bland de kommuner som erbjuder korta kurser, 2020. Procent.

Särskilt riktade kurser

Inom den frivilliga kulturskoleverksamheten förekommer även kurser som riktar sig till en specifik målgrupp. Figur 6 visar att 45 procent av de svarande kommunerna erbjöd kurser särskilt riktade till barn och unga med funktionsnedsättning, ungefär 30 procent hade kurser till ekonomiskt utsatta barn och unga samt till boende på landsbygd/i glesbygd, medan 15 procent av kommunerna hade kurser riktade till nyinvandrade. De 10 procent av kommunerna som hade annan riktad verksamhet under 2020 anger som exempel verksamhet för att nå och behålla tonåringar i kulturskolan, för barn tillsammans med äldre, projekt för psykisk hälsa hos flickor, barn- och föräldragrupp i fiol, förskoleverksamhet samt verksamhet för att få fler tjejer att spela i band.

Drygt tre av tio kommuner hade ingen särskilt riktad verksamhet under 2020. Även om en kommun inte har särskilt riktade kurser till dessa målgrupper kan de erbjudas plats i den ordinarie verksamheten. Det är därför troligt att barn och unga ur dessa målgrupper även går i kulturskolans ordinarie kurser.

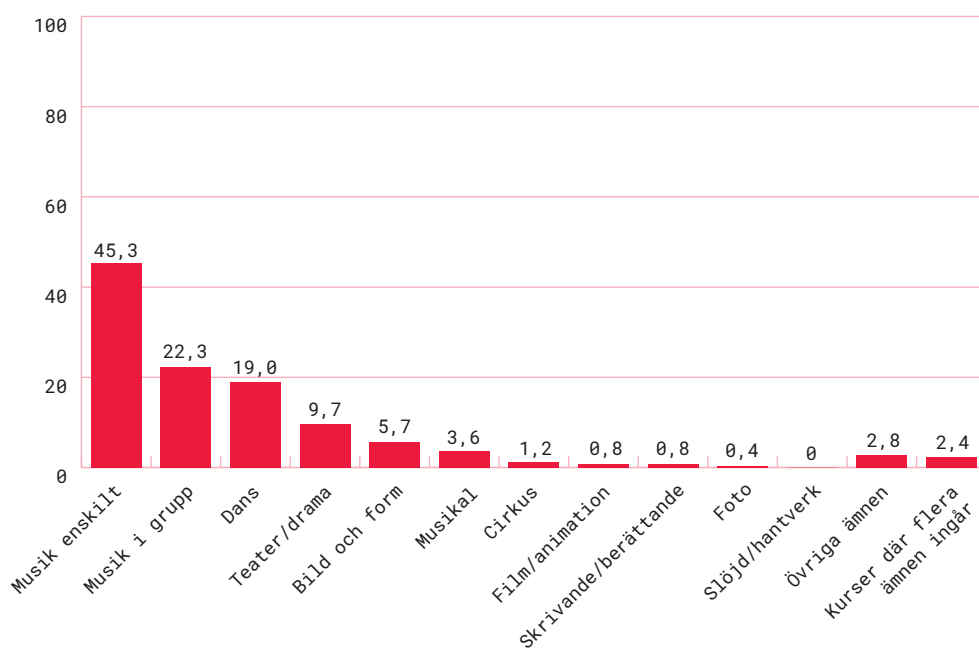
Jämfört med 2019 har särskilt andelen kommuner som ordnat särskilda kurser till nyinvandrade barn och unga minskat, från 26 till 15 procent. Det är ytterligare en minskning jämfört med 2018, då motsvarande andel var 36 procent. I övrigt är det endast små förändringar mellan 2019 och 2020.

Figur 6. Andel kommuner som erbjuder olika typer av särskilt riktad verksamhet, 2020. Procent.

Fördjupningskurser

Drygt hälften, 52 procent, av kommunerna erbjöd fördjupningskurser under 2020. Med fördjupningskurser menas särskilda kurser som riktar sig till elever som vill bredda och fördjupa sina redan befintliga ämneskunskaper. Klart vanligast var att anordna fördjupningskurser i enskild undervisning i musik (sång/instrument) som 45 procent av kommunerna angav (figur 7). Därefter följer musik i grupp och dans, som 22 respektive 19 procent erbjöd som fördjupningskurs. Flera av ämnena erbjöds i mycket liten utsträckning som fördjupningskurser.

Figur 7. Andel kommuner som erbjuder fördjupningskurser, uppdelat på ämnesområden, 2020. Procent.

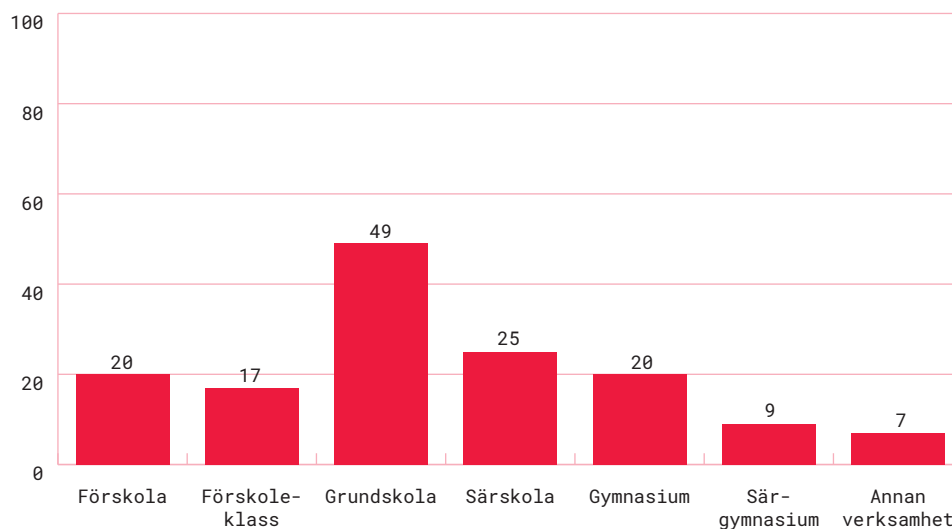
Publika evenemang

Drygt sex av tio kommuner, 62 procent, hade publika evenemang under 2020. Totalt angav 152 kommuner att de genomfört 2 171 publika evenemang under 2020, vilket innebär ett snitt på 14 publika evenemang per kommun.

Uppdragsverksamhet

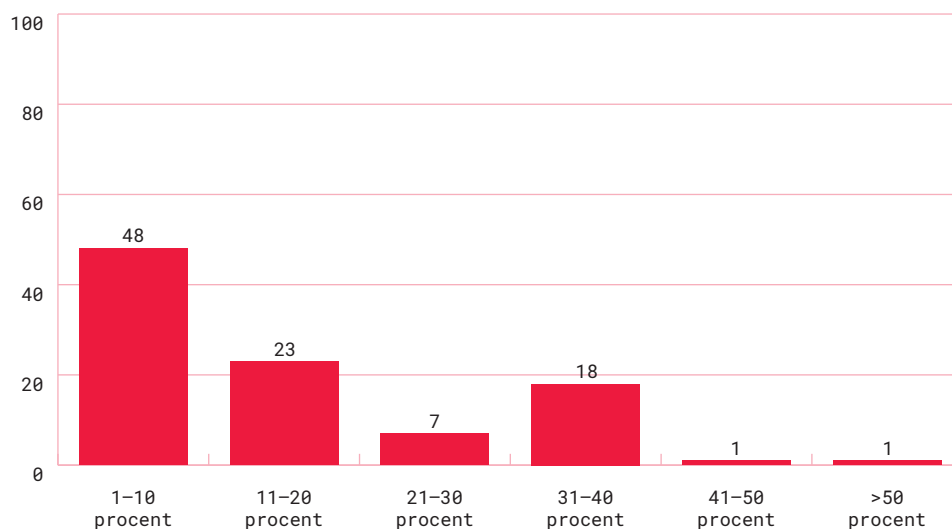
Av de svarande kommunerna angav 56 procent att de hade uppdragsverksamhet under 2020. Figur 8 visar att grundskolan är den klart vanligaste mottagaren för uppdragsverksamhet, nära hälften av de svarande hade sådan verksamhet. Därefter var det ungefär lika vanligt att uppdragsverksamheten riktade sig till särskola (25 procent), förskola (20 procent), gymnasium (20 procent) och förskoleklass (17 procent). Särgymnasium och annan verksamhet var mindre vanligt. De kommuner som angett "annan verksamhet" ger som exempel specialskola för döva och hörselskadade, äldreomsorg, daglig verksamhet, ledsagarverksamhet, vuxenorkester, högskola och folkhögskola, bibliotek och uppdrag inom kommunens kulturgaranti.

Kulturskolan i siffror

Figur 8. Andel verksamheter som uppdragsverksamhet bedrivits inom, 2020. Procent.

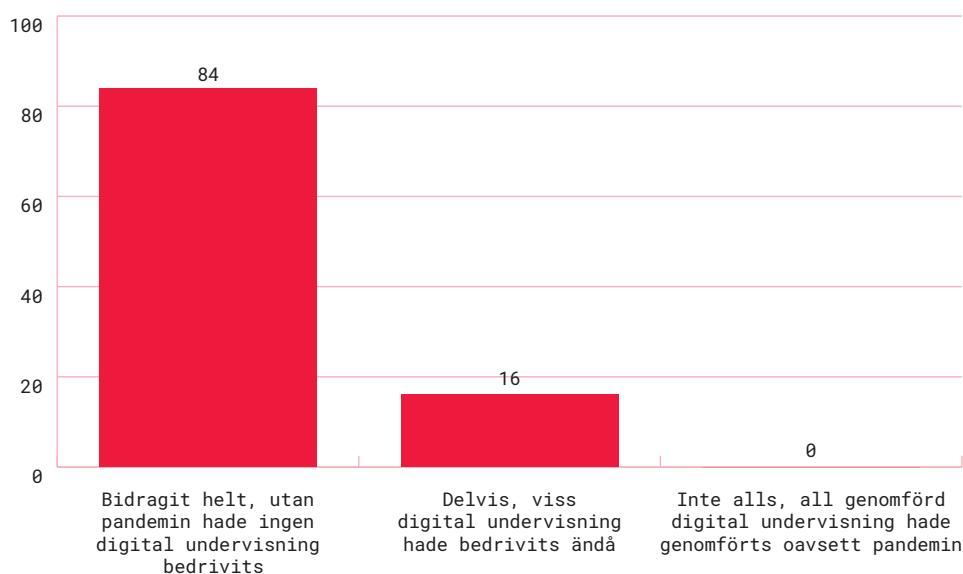
När kommunerna uppskattar hur stor andel av kulturskolans totala verksamhet som bestod av uppdragsverksamhet anger störst andel, 48 procent, att uppdragsverksamheten stod för mellan 1–10 procent av den totala verksamheten. För en knapp fjärdedel av kommunerna stod uppdragsverksamheten för 11–20 procent av den totala verksamheten. För nästan en femtedel av de svarande utgjorde uppdragsverksamheten 31–40 procent av den totala kulturskoleverksamheten (figur 9). De 133 kommuner som svarade på frågan angav att totalt drygt 90 000 elever deltog i uppdragsverksamheten under 2020.

Figur 9. Uppdragsverksamhetens andel av kommunernas totala kulturskoleverksamhet utifrån personalens arbetstid, uppskattade värden, 2020. Procent.

Fjärr- och distansundervisning

Coronapandemin som bröt ut på våren 2020 förändrade förutsättningarna för kulturskoleundervisningen på flera sätt. Under 2020 har 80 procent av kommunerna genomfört distansundervisning⁶ och 88 procent har genomfört fjärrundervisning⁷. Coronapandemins stora betydelse för kommunernas sätt att bedriva undervisning illustreras i figur 10, där 84 procent av kommunerna anger att restriktionerna kring coronapandemin helt bidragit till att undervisningen bedrivits digitalt och att de inte hade bedrivit någon digital undervisning utan pandemin. Vidare anger 16 procent att en viss digital undervisning hade bedrivits, oavsett coronapandemin. Ingen kommun har angett att den genomförda digitala undervisningen skulle skett oavsett pandemin.

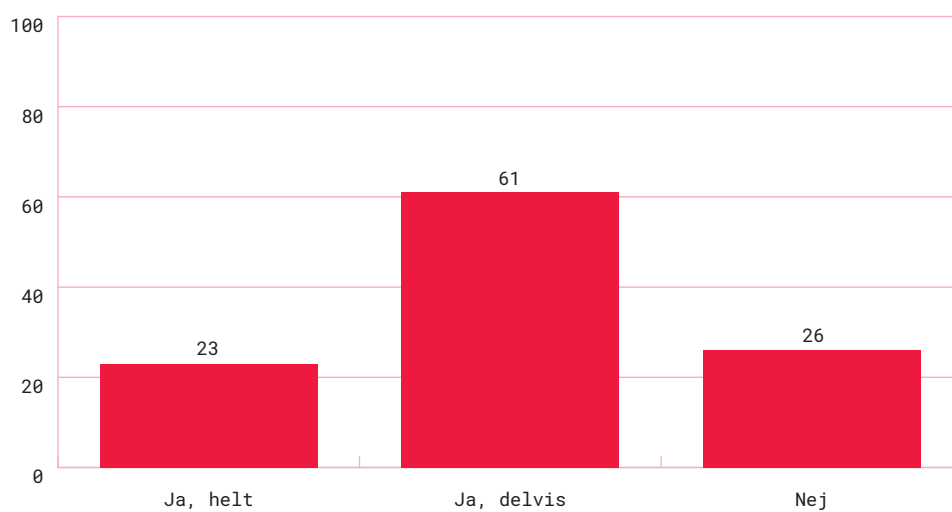
Figur 10. Kommunernas svar på frågan "I vilken utsträckning har restriktioner kring coronapandemin bidragit till att undervisningen bedrivits digitalt via distans- och/eller fjärrundervisning?", 2020. Procent.

En knapp fjärdedel av kommunerna anger att coronapandemin inneburit att undervisningen under perioder helt fick ställas in under 2020 (figur 11). För drygt sex av tio kommuner fick undervisningen delvis ställas in på grund av pandemin. En dryg fjärdedel av kommunerna behövde inte ställa in verksamheten på grund av pandemin.

6. Med distansundervisning menas att eleven digitalt tar del av undervisningen vid valfri tidpunkt.

7. Med fjärrundervisning menas att eleven har sin fasta lektionstid då lektionen genomförs och att eleven kommunicerar med sin lärare online i realtid.

Kulturskolan i siffror

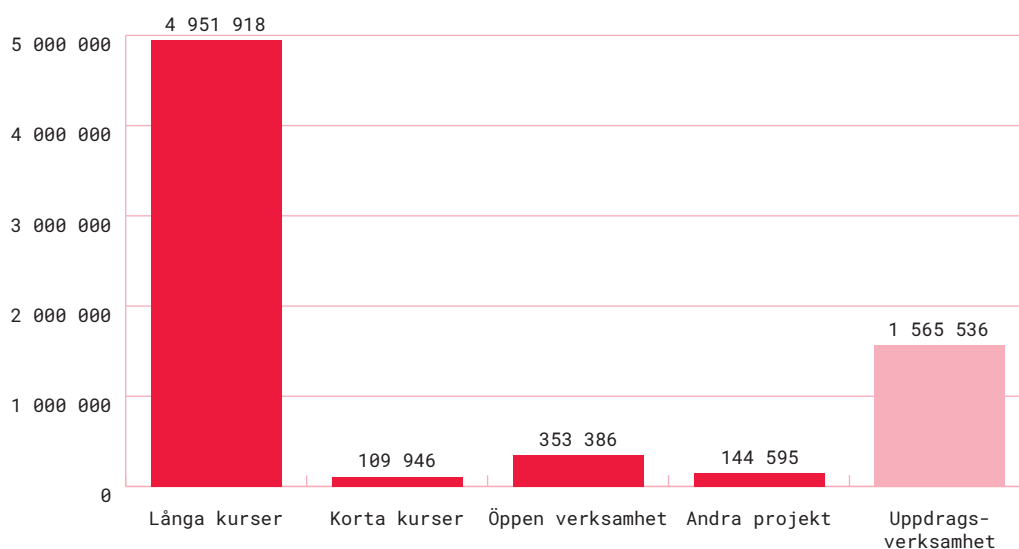

Figur 11. Kommunernas svar på frågan "Har coronapandemin inneburit att kulturskoleverksamheten har fått ställas in helt eller delvis under perioder under 2020?", 2020. Procent. Anmärkning: Kommunerna kunde ange flera svar.

Deltagartillfällen

För att mäta omfattningen av kulturskolans olika verksamheter har vi tagit fram ett mått som vi kallar "deltagartillfällen". Detta mått beräknas genom att räkna antalet deltagare vid varje kurstillfälle och sedan summera detta för årets verksamhet. På så vis kan volymer räknas fram och jämföras mellan till exempel olika verksamheter, kursformer eller olika kommuner. I detta kapitel redovisas antalet deltagartillfällen för den frivilliga kulturskolverksamheten i form av ämneskurser (långa och korta), öppen verksamhet, samt andra kurser och projekt. Dessutom redovisas deltagartillfällen för uppdragsverksamheten. Deltagartillfällen som mått har ersatt det tidigare "elevplatser".⁸

Antalet deltagartillfällen för riket har räknats upp (se avsnittet Metod och datakällor) för att kompensera för de kommuner som inte lämnat uppgifter i enkäten. Det totala antalet deltagartillfällen för den frivilliga kulturskoleverksamheten var drygt 5 560 000. De långa kurserna står för den stora merparten av deltagartillfällen, nästan nio av tio deltagartillfällen görs på de långa kurserna (figur 12). De korta kurserna står för 2 procent, den öppna verksamheten för 6 procent och andra projekt för 3 procent av det totala antalet deltagartillfällen i den frivilliga verksamheten. I uppdragsverksamheten genomfördes drygt en och en halv miljon deltagartillfällen vid en uppräknings. Jämfört med 2018 och 2019 har de långa kursernas andel av det totala antalet deltagartillfällen ökat, medan de korta kursernas andel av det totala antalet deltagartillfällen har minskat.

Figur 12. Antal deltagartillfällen för olika typer av frivillig kulturskoleverksamhet samt för uppdragsverksamhet, 2020. Uppräknade värden.

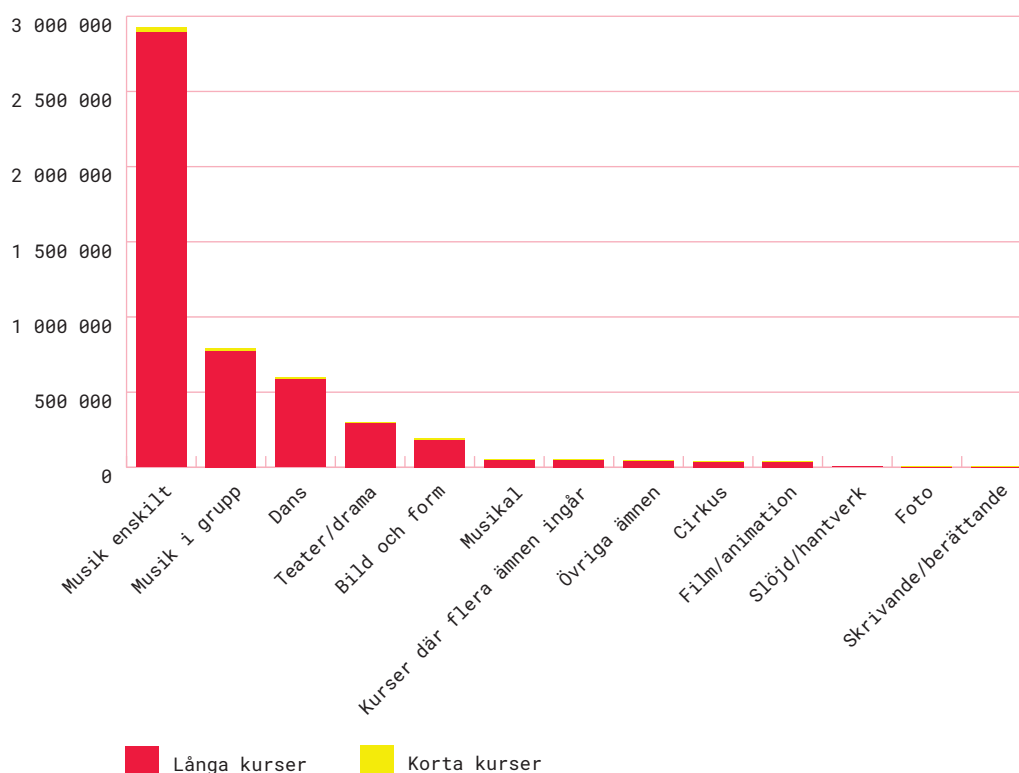
Delar vi in de långa och korta ämneskurserna utifrån ämne ser vi att musik dominerar deltagartillfällena med eftertryck. De två musiktyperna står för nästan tre fjärdedelar av deltagartillfällena i de långa och korta kurserna (tabell 4). Särskilt betydande är det enskilda musikutövandet (instrument/sång), som står för 58 procent av de totala deltagartillfällena i långa och korta ämneskurser. De stora skillnaderna i deltagartillfällen mellan ämnena illustreras i figur 13.

8. För information om antalet elevplatser tidigare år, se Kulturrådet, 2019. *Kulturskolan i siffror – sammanfattning av tillgänglig statistik 1997–2018.*

Kulturskolan i siffror

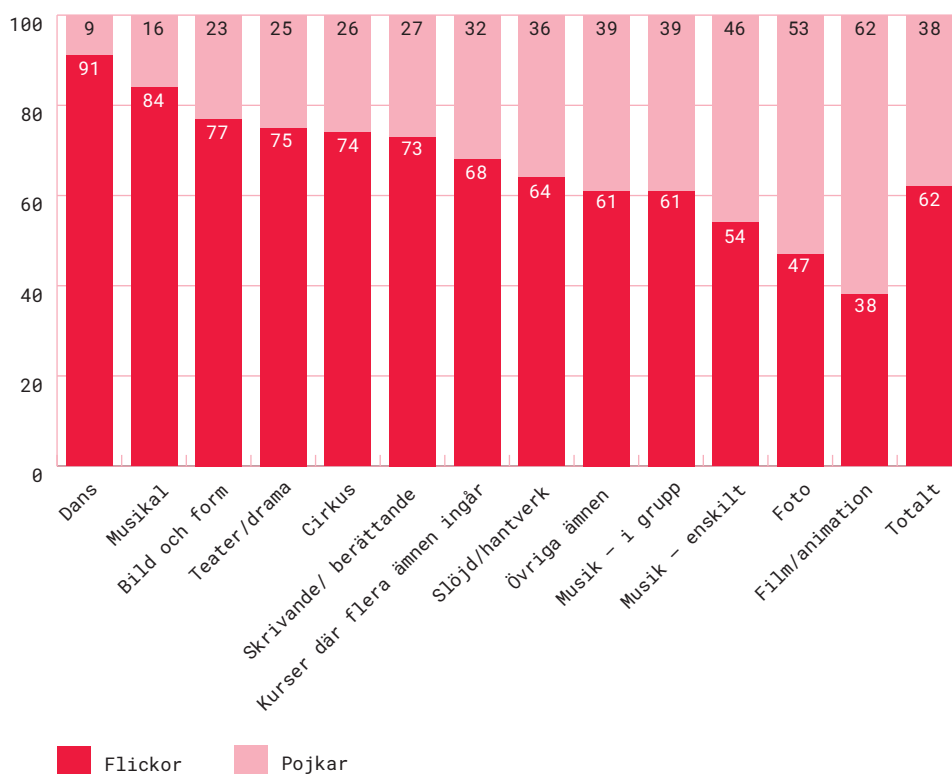
Tabell 4. Deltagartillfällena per ämne, långa och korta ämneskurser, 2020. Uppräknade värden.

Ämne	Deltagartillfällena, totalt antal	Varav deltagartillfällena långa kurser	Varav deltagartillfällena korta kurser	Fördelning mellan ämnen, procent
Musik enskilt	2 929 315	2 892 727	36 587	57,9%
Musik i grupp	791 885	775 399	16 486	15,6%
Dans	598 964	583 328	15 637	11,8%
Teater/drama	303 744	292 705	11 039	6,0%
Bild och form	190 905	182 028	8 878	3,8%
Musikal	52 631	49 553	3 079	1,0%
Kurser där flera ämnen ingår	52 460	47 721	4 738	1,0%
Övriga ämnen	49 411	42 995	6 415	1,0%
Cirkus	39 806	37 366	2 440	0,8%
Film/animation	39 196	35 709	3 487	0,8%
Slöjd/hantverk	6 008	5 478	530	0,1%
Foto	4 243	4 112	131	0,1%
Skrivande/berättande	3 296	2 797	499	0,1%
Summa	5 061 864	4 951 918	109 946	100,0%

Figur 13. Deltagartillfällena per ämne, långa och korta ämneskurser, 2020. Uppräknade värden.

Jämför vi kön deltar flickor i större utsträckning än pojkar i alla kulturskoleämnen utom i foto och i film/animation (figur 14). I dessa ämnen utgör pojkar 53 respektive 62 procent av deltagartillfällena i långa och korta kurser. Den största differensen mellan könen finns i ämnena dans och musikal, där 91 respektive 84 procent av deltagartillfällena görs av flickor. Sammanlagt utgör flickor 62 procent av deltagartillfällena. Siffrorna bör dock tolkas med viss försiktighet, eftersom bara runt hälften av de kommuner som i enkäten angett deltagartillfällen även kunnat ange deltagartillfällen uppdelat på kön. Jämfört med 2019 är det små skillnader i resultaten.

Figur 14. Flickors och pojgars andelar av deltagartillfällena, långa och korta kurser i kulturskolan, 2020. Procent.

Elever i kö

I enkäten tillfrågades kommunerna om de hade kö till kulturskoleverksamheten i början av höstterminen 2020. Tre fjärdedelar av kommunerna anger att de hade barn som köade medan en knapp fjärdedel svarar att de inte hade någon kö (figur 15). År 2018 och 2019 var andelen med kö något större (79 respektive 82 procent). De 158 kommuner som har besvarat frågan anger totalt cirka 35 000 barn i kö. I genomsnitt hade de kommuner som svarade på frågan 219 barn i kön 2020, jämfört med 231 i snitt 2019.

Kommunerna kan ha olika sorters lösningar för att hantera om efterfrågan på platser i kulturskolan är större än tillgången. Tre fjärdedelar (76 procent) av kommunerna hade ett kösystem medan 20 procent använde sig av intresseanmälan istället för ett kösystem. Knappt 3 procent av kommunerna hade varken kösystem eller intresseanmälan.

Kulturskolan i siffror

Figur 15. Andel kommuner med kö till kulturskolan, 2020. Procent.

Elever i kulturskolan

Antalet deltagartillfällen ger en bild över kulturskolornas aktiviteter, men för att komplettera bilden av vilka individer det är som går i kulturskolan har vi tagit fram måttet "unika elever". Antalet unika elever i kulturskolan utgår från två källor; dels har kulturskolorna lämnat in personnummer på deltagare, dels har kommunerna i enkäten fått ange hur många unika elever som deltagit i verksamheten 2020.

Personnummerlistor

Kommunernas personnummerlistor lämnades till SCB som samkörde dessa med registeruppgifter. De registeruppgifter som användes var föräldrarnas utbildning och uppgift om utländsk bakgrund. Resultatet sammanställdes i tabeller av SCB och levererades till Kulturrådet. Syftet med insamlingen av personnummer är att kunna redovisa de som deltagit i kulturskoleverksamheten utifrån antal, ålder, kön, socioekonomisk bakgrund samt härkomst.

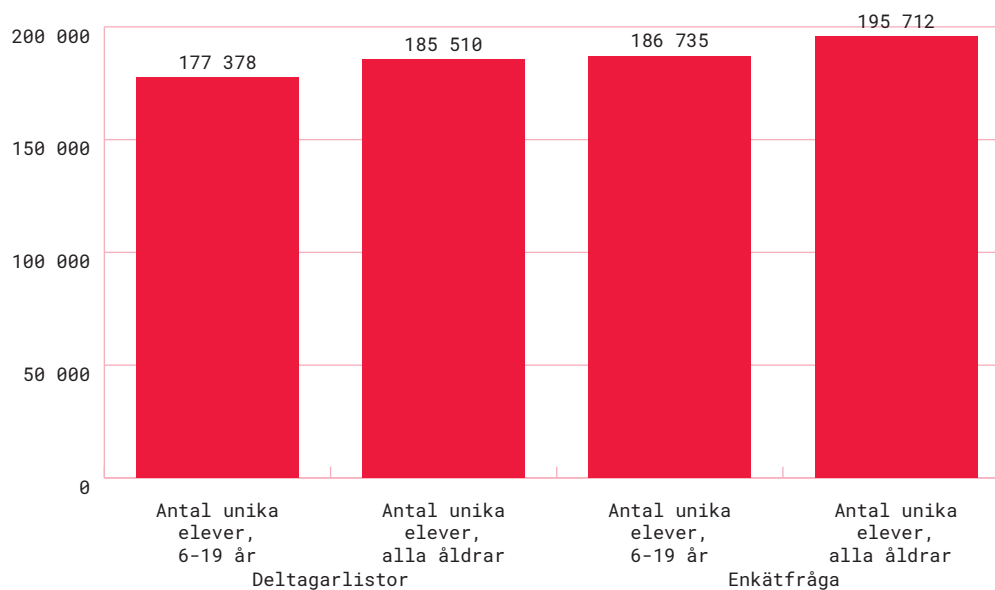
Av landets 287 kommuner med kulturskola lämnade 159 kommuner (55 procent) in deltagarlistor innehållande personnummer. De resultat som vi presenterar bygger främst på dessa deltagarlistor, men kulturskolor registrerar i regel inte personnummer för alla delar av sin verksamhet. Framförallt saknas uppgifter om elever som går i mer öppen verksamhet där anmälan inte krävs. Det innebär troligen att antalet unika individer kan vara något underskattat och att uppgifterna främst speglar de elever som går i långa eller korta ämneskurser. Ämneskurserna står dock för huvuddelen av den frivilliga kulturskoleverksamheten, vilket innebär att resultatet kan ses som representativt för den frivilliga kulturskoleverksamheten som helhet.

Enkätfråga

För att komplettera insamlingen av personnummerlistor ställde vi en fråga i enkäten där kommunerna fick ange hur många unika elever som deltagit i kulturskolan under 2020. I frågan fick kommunerna uppskatta det totala antalet unika elever samt fördelningen utifrån kön och åldersgrupperna 0–5 år, 6–19 år, 20–25 år och 26 år och äldre. Av förklarliga skäl går det inte att använda enkätfrågan för att få reda på mer om individerna med hjälp av bakgrundsvariabler från registerdata på samma sätt som för personnummerlistorna. Svaren på enkätfrågan kan dock komplettera bilden av unika elever, då ett betydligt större antal kommuner besvarade enkätfrågan än som skickade in personnummerlistor, 232 jämfört med 159 kommuner. Dessutom var det vanligt att kommuner som både skickat in deltagarlistor och svarat på enkätfrågan angav flera unika elever i enkätfrågan än vad som angavs i deltagarlistorna. Antalet unika individer skiljer sig därför en del åt mellan rapporteringarna.

För att ge en mer heltäckande bild av det totala antalet unika elever i kulturskolan har vi räknat upp antalet individer för att kompensera för de kommuner som inte lämnat uppgifter (se avsnittet Metod och datakällor). Figur 16 visar det totala antalet unika elever som tagits fram med hjälp av uppräknarna.

Figuren visar att det skiljer cirka 10 000 elever i uppräknade värden mellan antalet i enkätfrågan jämfört med i deltagarlistorna. Då vi inte med säkerhet kan koppla antalet unika elever i enkätfrågan till en specifik ålder använder vi oss främst av resultatet i deltagarlistorna när vi gör beräkningar på antalet unika elever. Eftersom 95 procent av eleverna uppskattades vara i åldersgruppen 6–19 år i enkätfrågan har vi dock använt oss av åldersgruppen 6–19 år även vid denna uppräkning.

Figur 16. Antal unika elever i kulturskolan, utifrån deltagarlistor och enkätfråga, 2020. Uppräknade värden.

Antal elever fördelat på kön och ålder

I tabell 5 redovisas antalet unika individer som deltagit i kulturskolan under åren 2015–2020 med uppräknade värden. Notera att uppgifterna för 2015–2017 inte är helt jämförbara med uppgifterna för 2018–2020. Antalet elever de tre sista åren har beräknats utifrån antalet unika elever i åldrarna 6–19 år och räknats upp utifrån från de inlämnade personnummerlistorna. För åren 2015–2017 angav kulturskolorna en totaluppgift utan att specificera åldern och därför ingår alla unika elever, oavsett ålder. Därför går det inte att dra någon slutsats om antalet elever har ökat mellan perioderna 2015–2017 och 2018–2020. Vi kan dock se att det skett en viss ökning i antal elever mellan 2018 och 2019, för att sedan minska något 2020. Tabellen visar dock att antalet unika elever utifrån uppräknade värden har legat stabilt runt 180 000 individer de studerade åren. Siffran avser då främst antalet elever i ämneskurser. Tabellen visar också att andelen barn och unga i åldern 6–19 år som deltagit i kulturskolan har legat relativt stabilt under perioden 2015–2020 och var 10,5 procent under 2020.

Coronapandemin verkar inte ha påverkat antalet unika elever i någon större utsträckning. I en annan enkät som Kulturrådet riktade till kulturskolorna under våren 2021 framkom dock att mer än 60 procent av de svarande upplevt att elever har slutat på kulturskolan i större utsträckning än vanligt under det senaste året, troligen beroende på pandemin. Över 70 procent upplevde dessutom att det har varit svårare att rekrytera nya elever under perioden 1 mars 2020–15 mars 2021.⁹

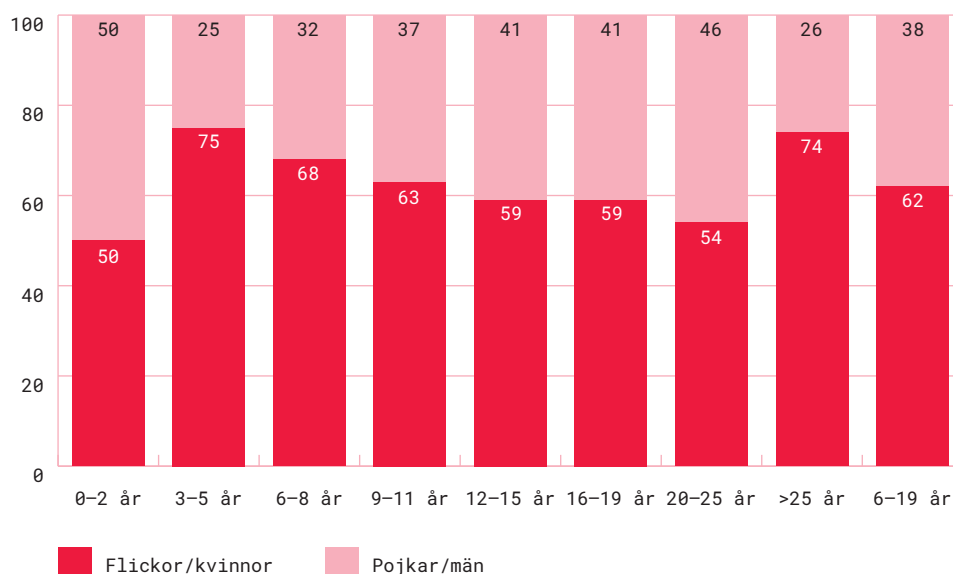
9. Statens kulturråd. 2021. Enkätresultat: Kulturskolor under pandemin.

Tabell 5. Antal och andel unika individer som går i kulturskolan 2015–2020. Uppräknade värden respektive procent.

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antal unika barn och unga* som går i kulturskolan. Uppräknade värden	175 000	179 900	181 200			
Antal unika barn och unga 6–19 år* som går i kulturskolan. Uppräknade värden				173 900	181 202	177 378
Andel av alla barn och unga 6–19 år som går i kulturskolan, flickor och pojkar, procent	11,5	11,5	11,3	10,6	10,9	10,5
Andel flickor/kvinnor av kulturskolans unika individer 6–19 år, procent				58	58	62

* För år 2018–2020 är antalet unika elever i åldrarna 6–19 år beräknat på de inlämnade personnumren. Observera att en del kulturskolor inte registrerar personnummer för vissa delar av sin verksamhet och därför är antalet en underskattning. För år 2015–2017 angav kulturskolorna en totaluppgift men utan att specificera åldern och därför ingår alla unika elever oavsett ålder.

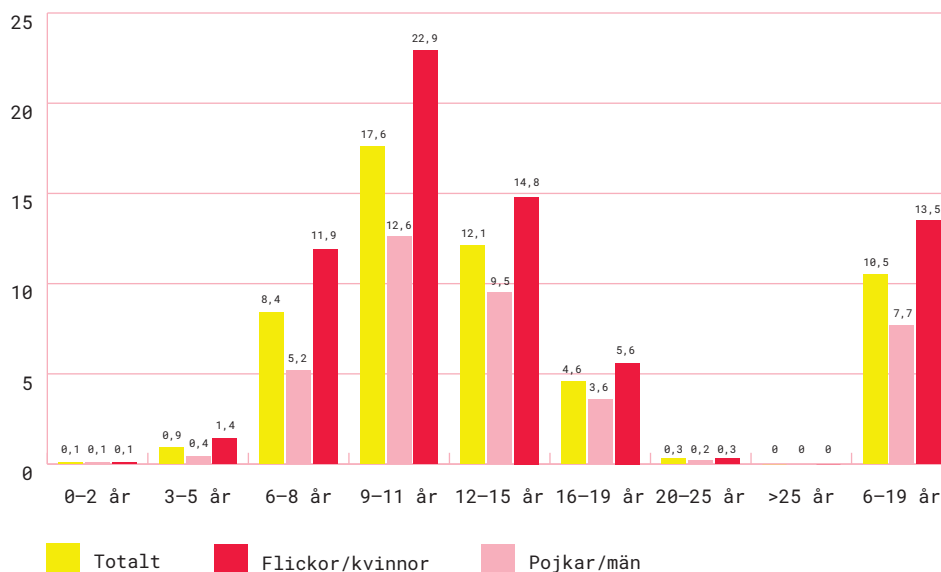
Ser vi till andelen flickor/kvinnor av det totala antalet unika elever i åldern 6–19 år utgjorde denna grupp 62 procent, en viss ökning jämfört med 2018 och 2019. I samtliga åldersgrupper är det en större andel flickor/kvinnor än pojkar/män som går i kulturskolan (figur 17). Den största skillnaden mellan könen finns i åldersgrupperna 3–5 år och deltagare över 25 år. Från 6 års ålder fram till 25 år minskar skillnaderna mellan könen och i åldersgruppen 20–25 år är det en mer jämn fördelning, med 54 procent kvinnor och 46 procent män.

Figur 17. Könsfördelning i olika åldersgrupper, andel unika individer i kulturskolan. Inrapporterade värden (personnummerlistor). 2020. Procent.

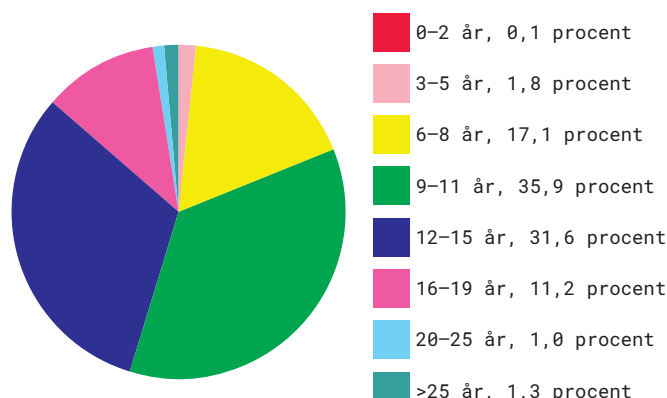
Kulturskolan i siffror

Figur 18 visar andelen som går i kulturskolan i olika åldersgrupper. Figuren bygger på inrapporterade uppgifter i personnummerlistorna. Den grupp med störst andel kulturskoleelever är barn 9–11 år, där 18 procent av målgruppen deltagit i kulturskolan. Därefter kommer gruppen med 12–15-åringar, där 12 procent deltagit. Figuren bekräftar även de tidigare nämnda resultaten att yngre och äldre åldersgrupper i mycket liten utsträckning går i kulturskolan, åtminstone på kurser där personnummer samlas in. Eleverna är särskilt koncentrerade till grundskolan. I gymnasieåldern (16–19 år) är andelen betydligt mindre än i högstadieåldern (12–15 år). I samtliga åldersgrupper är andelen flickor/kvinnor i kulturskolan större än andelen pojkar/män. I gymnasieåldern är dock skillnaderna mellan könen mindre än i grundskolan.

Figur 18. Andel i olika åldersgrupper som går i kulturskolan, totalt respektive uppdelat på kön. Inrapporterade värden (personnummerlistor). 2020. Procent.

Figur 19 illustrerar på ett annat sätt fördelningen mellan åldersgrupper i kulturskolan. Av det totala antalet inrapporterade unika elever utgör 9–11-åringar den största gruppen (36 procent). Därefter följer 12–15-åringar (32 procent), 6–8-åringar (17 procent) och 16–19-åringar (11 procent). Övriga åldersgrupper utgör bara någon enstaka procent av det totala antalet unika kulturskoleelever. Återigen bör det påpekas att personnummerlistorna i regel utgår till stor del av deltagare i långa ämneskurser, något som främst riktar sig till barn i skolåldern.

Figur 19. Andel unika elever, fördelning mellan åldersgrupper i kulturskolan. Inrapporterade värden (personnummerlistor). 2020. Procent.

Analys av bakgrundsfaktorer

Enligt det kulturpolitiska målet ska alla ha möjlighet att delta i kulturlivet. Studier visar dock att offentligt finansierad kultur främst når grupper med hög utbildning, hög inkomst och föräldrar med motsvarande bakgrund.¹⁰ Genom SCB:s analyser av de insamlade deltagarlistorna och registerdata kan vi beskriva hur bakgrundsfaktorer påverkar graden av deltagande i kulturskolan.

Socioekonomisk bakgrund – föräldrars utbildning

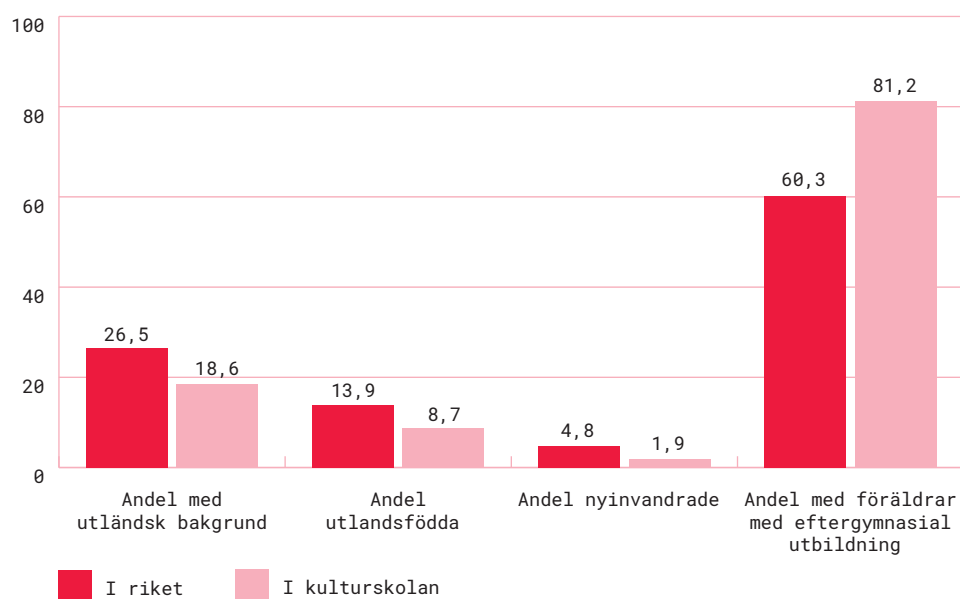
Figur 20 visar att av 6–19-åringar i kulturskolan hade 81 procent minst en förälder/vårdnadshavare med eftergymnasial utbildning. Motsvarande andel i riket var 60 procent. Det är alltså en överrepresentation av barn och unga med föräldrar med högre utbildning i kulturskolan.

Utländsk bakgrund, utrikes födda och nyinvandrade

Liksom det finns skillnader beroende på föräldrars utbildningsnivå visar SCB:s analyser även skillnader i graden av kulturskoledeltagande utifrån härkomst. Figur 20 visar även hur barn med utländsk bakgrund, som är utlandsfödda och som är nyinvandrade (upp till 4 år i landet) är underrepresenterade i kulturskolan i förhållande till deras andel i riket. Skillnaderna minskar med den tid som personerna varit i landet. Bland 6–19-åringar med utländsk bakgrund, det vill säga individer som är födda utomlands eller som är födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands, var andelen i kulturskolan 19 procent, jämfört med 26 procent totalt i riket.

10. Myndigheten för kulturanalys, 2019. Kulturanalys 2019 – en lägesbedömning i relation till de kulturpolitiska målen. Rapport 2019:1.

Kulturskolan i siffror

Figur 20. Andel barn och unga 6-19 år med utländsk bakgrund, som är utlandsfödda och som är nyinvandrade samt med föräldrar med eftergymnasial utbildning, i kulturskolan respektive i befolkningen. Inrapporterade värden (personnummerlistor). 2020. Procent.

Ekonomi

Från och med statistikåret 2018 hämtar Kulturrådet främst ekonomiska uppgifter från SCB:s räkenskapssammandrag för kommuner.¹¹ En viktig anledning till det är att minska arbetet med att lämna in uppgifter för kommunerna. Eftersom uppgifterna som kommunerna lämnar till SCB utgår från tydliga instruktioner har utgångspunkten varit att dessa bör vara tillräckliga för syftet att belysa kulturskolornas ekonomi. Under de tre år som insamlingen via SCB pågått har det dock framkommit att de inrapporterade siffrorna ändå kan skilja sig åt och därför inte är helt jämförbara från kommun till kommun. Ett av de mått som används, genomsnittlig elevavgift, utgår från de aktuella kommunernas taxor och avgifter för kulturskolan i räkenskapssammandragen. Denna summa divideras sedan med antalet unika kulturskoleelever. Eftersom kommunerna redovisar unika elever via personnummerlistor i varierande grad och att dessa listor i regel inte omfattar samtliga kulturskoleelever finns det därför risk för mätfel. Därför bör uppgifterna om genomsnittliga elevavgifter tolkas med försiktighet.

För att öka träffsäkerheten i måttet genomsnittlig elevavgift (se sidan 30) används enkätfrågan om unika elever i kulturskolan som utgångspunkt, istället för personnummerlistorna (se avsnittet *Elever i kulturskolan* för mer information om de två måtten). Anledningen till detta är att öka antalet kommuner som kan redovisa genomsnittlig elevavgift, eftersom fler besvarade enkätfrågan än lämnade in deltagarlistor. Bland de kommuner som rapporterade in båda måtten var dessutom antalet inrapporterade unika elever ofta större i enkätfrågan än i deltagarlistorna.

Kulturskolecentrums uppdrag är att ta fram jämförbar statistik som kan användas i verksamhetsutveckling av kulturskolorna. Om statistiken från kommunerna inte kan jämföras försvårar det möjligheten för kommunerna att använda underlaget. Dessa utmaningar kräver fortsatt utvecklingsarbete tillsammans med berörda parter, samtidigt som att fler kommuner rapporterar in personnummerlistor och besvarar enkäten.

Kostnader och intäkter

Enligt uppgifterna från SCB:s räkenskapssammandrag lade kommunerna sammanlagt drygt 2,7 miljarder kronor på kulturskolan under 2020. Detta är nettokostnader, det vill säga totala kostnader med avdrag för totala intäkter. För att göra jämförelser över tid har vi med hjälp av konsumentprisindex fastprisberäknat beloppen i 2020 års priser. På så sätt justerar vi för inflation. Vid en sådan jämförelse har kommunernas samlade nettokostnader för kulturskolan ökat från cirka 2,1 miljarder kronor år 2011 till drygt 2,7 miljarder kronor år 2020 i 2020 års priser (tabell 6).

Fördelar vi kostnaderna per invånare i gruppen 6–19 år för att ta hänsyn till befolkningsutvecklingen, har nettokostnaderna ökat från 1 405 kronor per invånare år 2011 till 1 623 kronor per invånare år 2020, i 2020 års priser. Ökningen har dock framförallt skett mellan åren 2011–2015. Därefter har kommunernas kostnad per invånare legat relativt stabil, med en viss nedgång 2020 jämfört med de närmast föregående åren.

Kommunernas samlade intäkter från avgifter har minskat under perioden, från 278 miljoner kronor år 2011 till 242 miljoner kronor år 2020, i 2020 års priser. Detta beror troligen på att antalet kommuner som tillämpar avgiftsfri kulturskola har ökat (se tabell 10, bilaga 2). Tabellen visar också att

11. www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/offentlig-ekonomi/finansier-for-den-kommunala-sektorn/rakenskapssammandrag-for-kommuner-och-regioner

Kulturskolan i siffror

kommunernas intäkter från avgifter beräknat på kronor per invånare har minskat från 186 kr/invånare till 143 kr/invånare (6–19 år) mellan 2011 och 2020, i 2020 års priser.

Kulturskolans andel av kommunernas totala ekonomi ligger stabilt hela perioden 2011–2020. Av kommunernas totala driftskostnader går knappt 0,5 procent till kulturskolan. Även om kulturskolans kostnader har ökat under perioden har alltså även övriga kostnader i kommunerna ökat i samma utsträckning.

Tabell 6. Kostnader och intäkter för samtliga kulturskolor i riket, 2011–2020. 2020 års priser.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nettokostnader, tkr, 2020 års priser	2 105 968	2 197 759	2 311 446	2 393 549	2 525 551	2 591 803	2 686 040	2 717 601	2 752 286	2 752 510
Intäkter från taxor och avgifter, tkr, 2020 års priser	277 509	278 331	281 617	278 281	272 398	268 015	259 599	248 756	249 757	241 799
Nettokostnader, kr/invånare 6–19 år, 2020 års priser	1 405	1 474	1 545	1 588	1 649	1 647	1 662	1 637	1 641	1 623
Intäkter från taxor och avgifter, kr/invånare 6–19 år, 2020 års priser	186	187	188	184	178	170	161	150	149	143
Andel av totala driftskostnaderna som går till kultur-/musikskola, procent	0,46	0,47	0,48	0,48	0,48	0,48	0,49	0,48	0,48	0,47

Elevavgifter

Fram till och med insamlingen av 2017 års statistik tillfrågades kulturskolorna om den vanligast förekommande terminsavgiften i sin kulturskola. Den vanligaste terminsavgiften låg på 650 kronor per termin under hela tidsperioden 2011–2017, medan den genomsnittliga terminsavgiften sjönk från 665 kronor år 2011 till 625 kronor år 2017 (tabell 7). Elevavgifterna kan dock variera inom en och samma kommun, till exempel genom att olika avgifter tas ut för olika kurser och genom syskonrabatter och mängdrabatter om en elev går mer än en kurs. Till detta kan det tillkomma avgifter för instrumenthyra, lovkurser eller läger.

Därför mäter vi nu elevavgifterna på ett sätt som bör vara mer jämförbart mellan kommunerna. Kulturskolans samlade intäkter från avgifter under året hämtas från SCB:s räkenskapsammandrag och denna summa delas med antalet unika elever som deltagit under året. Detta ger en genomsnittlig årlig elevavgift. Den genomsnittliga årliga elevavgiften beräknades till cirka 1 360 kronor år 2020. Tabell 7 visar en tendens till att de genomsnittliga avgifterna har minskat sedan 2011. En trolig förklaring är att allt fler kommuner har helt avgiftsfri kulturskola och/eller sänkt sina elevavgifter. Gör vi en jämförelse över tid med 2020 års priser blir nedgången än tydligare (se tabell 10 i bilaga 2). Med tanke på hur måttet genomsnittlig elevavgift har beräknats (se diskussion ovan) bör dock resultaten tolkas med försiktighet. Tendensen kan också inrymma höjda kulturskoleavgifter inom vissa kommuner under perioden.

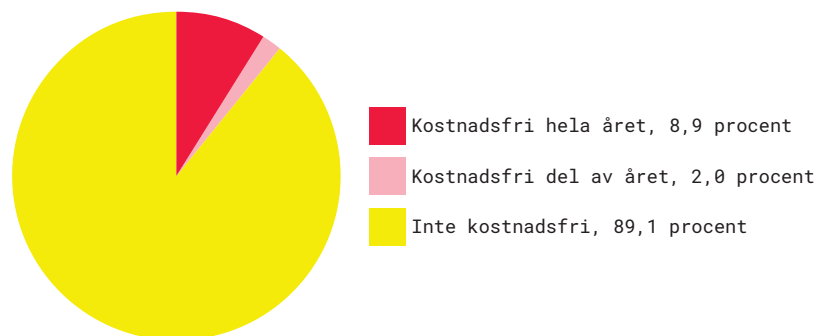
Tabell 7. Vanligast förekommande terminsavgift och genomsnittlig årlig elevavgift, 2011–2020. Löpande priser.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vanligaste terminsavgift, medelvärde i kronor*	665	663	661	658	647	647	625			
Vanligaste terminsavgift, median i kronor*	650	650	650	650	650	650	650			
Genomsnittlig årlig elevavgift, kr					1 452	1 403	1 374	1 395	1 372	1 363

* Kommuner med 0 kr i elevavgift ingår då medelvärdet har räknats fram.

Kostnadsfri kulturskolverksamhet

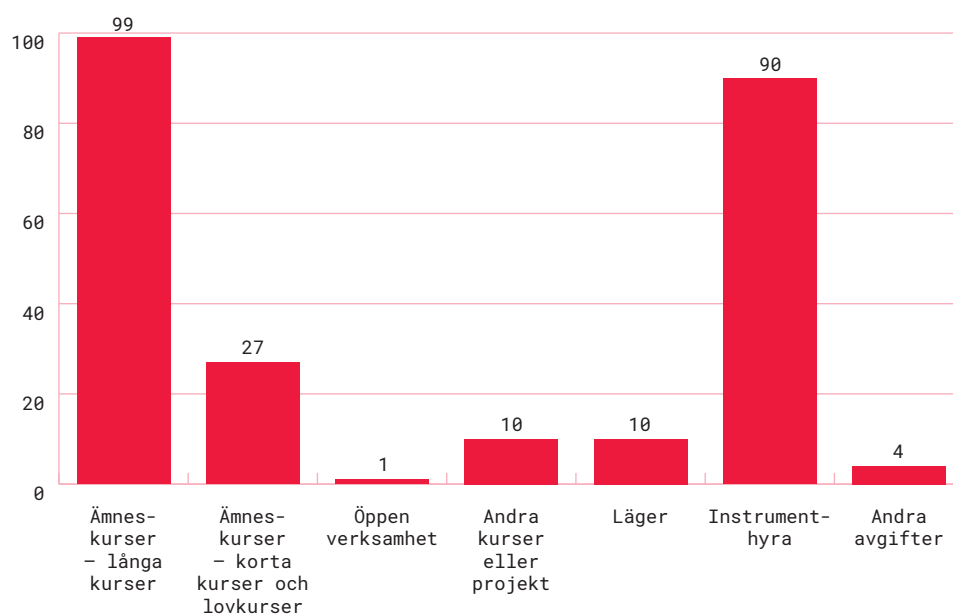
Enligt SCB:s räkenskapssammandrag var det 13 kommuner som inte hade några intäkter från taxor och avgifter för kulturskolan år 2020. För att komplettera bilden om hur vanligt det är med en kostnadsfri kulturskoleverksamhet ställdes en fråga om detta i enkätundersökningen. Av de svarande på enkäten angav 22 kommuner (9 procent) att deras kulturskoleverksamhet var kostnadsfri hela året och 5 kommuner (2 procent) att den var det en del av året (figur 21). Resterande 220 kommuner (89 procent) som besvarade frågan angav att kulturskoleverksamheten inte var kostnadsfri under 2020.

Figur 21. Kostnadsfri kulturskola, andel kommuner som anger att kulturskolan var respektive inte var kostnadsfri under 2020. Procent.

Bland de kommuner som angav att kulturskoleverksamheten inte var kostnadsfri var det klart vanligast att det förekom elevavgifter för långa ämneskurser (99 procent av de svarande), följt av instrumenthyra (90 procent) och korta ämneskurser/lovkurser (27 procent). Avgifter för läger respektive andra kurser eller projekt togs ut av 10 procent av de kommuner som angav att kulturskoleverksamheten inte var kostnadsfri 2020 (figur 22).

Kulturskolan i siffror

Figur 22. Elevavgifter för olika verksamheter. Andel av kommuner som angett att kulturskolan inte är kostnadsfri. 2020. Procent.

Bland de kommuner som inte hade helt avgiftsfri kulturskola var det 42 procent som hade avgiftsfri kulturskola för särskilda målgrupper. De målgrupper som främst ges som exempel är deltagare med funktionsvariationer, nyanlända och barn med socioekonomiska utmaningar.

Metod och datakällor

Datakällor

- Enkät till landets samtliga kulturskolor från Kulturskolerådet 1997–2016 och från Kulturrådet 2017–2020.
- Lista med personnummer på samtliga elever i kommunen som deltagit i den frivilliga kulturskoleverksamheten under året.
- Kulturskolornas kostnader och intäkter kommer från SCB:s räkenskapssammandrag för kommuner. Befolkningsuppgifter kommer från SCB.

Uppräkning

Kulturskolestatistiken är en totalundersökning. Alla kommuner ingår i målpopulationen och har fått en enkät. I undersökningen uppstår bortfall då alla inte besvarar enkäten. Internt bortfall uppstår också då respondenten inte besvarar samtliga frågor. Då data presenteras på aggregerad nivå kommer det att ge en underskattning av de verkliga volymerna. För att kunna presentera siffror som är en skattning av totalvolymerna har Kulturrådet räknat upp de data som innehåller bortfall.

Uppräkningen av antalet deltagartillfällen och antalet unika elever har gjorts med hjälp av en faktor som baseras på befolkningen (6–19 år) i de kommuner som svarat jämfört med befolkningen (6–19 år) i de kommuner som inte svarat. En högre andel inrapporterade svar (svarsfrekvens) ger en säkrare skattning.

I de tabeller och diagram med uppräknade värden anges detta i rubrik eller fotnot. I de tabeller och diagram som inte har uppräknade värden anges i stället rapporterade värden, i regel redovisat som andel av de svarande.

Bilagor

Bilaga 1. Begrepp

Kulturskola	Samlat begrepp för kommunal musikskola, kommunal kulturskola eller kommunal musik- och kulturskola, utifrån definitionen <i>En verksamhet där barn och unga erbjuds möjlighet att lära, skapa och utöva kulturella och konstnärliga uttryckssätt; Pedagogen har relevant utbildning eller lång praktisk erfarenhet av ett visst kulturuttryck; Verksamheten är helt eller delvis finansierad av kommunen.</i>
Kulturskoleverksamhet som erbjuds på frivillig basis	Med frivillig menas att verksamheten är frivillig och valbar för eleverna och inte ingår i den obligatoriska skolan.
Uppdragsverksamhet	Verksamheten ingår inte i den frivilliga kulturskoleverksamheten. Uppdragsverksamhet är verksamhet som ingår i den obligatoriska skolans uppdrag, eller som bedrivs på uppdrag eller i samverkan med skolan (förskola, grundskola, gymnasieskola, särskola och gymnasiesärskola).
Ämneskurser – långa	Långa ämneskurser pågår en termin eller minst 10 kurstillfällen.
Ämneskurser – korta	Korta kurser och lovkurser med 1–9 kurstillfällen.
Öppen verksamhet	Öppen verksamhet, drop-in, prova-på eller motsvarande.
Andra kurser och projekt	Kurser och projekt som inte räknas till ämneskurser eller öppen verksamhet, till exempel kurser som riktar sig till särskilda målgrupper.
Deltagartillfällen	Antal deltagande elever x antal kurstillfällen.
Elevplatser	Antal elever som deltar i kursen. Om en elev deltar i flera kurser räknas eleven flera gånger. Redovisas inte längre.
Kurstillfällen	Antal kurstillfällen per kurs.
Antal eller andel flickor/ pojkar	Angett utifrån juridiskt kön.
Unika elever	En elev räknas bara en gång även om eleven deltar i flera kurser.
Uppräknade värden	Värden för län och riket som har räknats upp för att kompensera för de som inte lämnat uppgifter (s.k. bortfallskompensation).
Rapporterade värden	De värden som lämnats i enkäten, och som har summerats utan bortfallskompensation.
Genomsnittlig elevavgift	Avgiften är ett genomsnitt för vad en enskild elev betalar i avgifter till kulturskolan under ett år. Avgifterna kan inkludera terminsavgifter, andra kursavgifter och eventuella instrumenthyror. Den genomsnittliga elevavgiften har beräknats genom att dividera landets kulturskolors sammanlagda intäkter från avgifter med totala antalet unika elever beräknat på svar i enkätfråga. Uppgift om intäkter från taxor och avgifter för musik-/kulturskoleverksamhet hämtas från SCB:s räkenskapssammandrag.
Vanligaste terminsavgift	Den vanligast förekommande terminsavgiften. Redovisat till och med 2017.
Löpande priser	De priser som råder under den period som avses.
Fasta priser	Löpande priser som omräknats med hjälp av KPI för att kunna jämföras mellan olika år.
KPI (konsumentprisindex)	Konsumentprisindex (KPI) är det mest använda måttet på prisutveckling och används bland annat som inflationsmått. KPI avser att visa hur konsumentpriserna i genomsnitt utvecklar sig för hela den privata inhemska konsumtionen, det vill säga de priser konsumenterna faktiskt betalar. I KPI ingår konsumtion av varor, tjänster och låneräntor.
Utländsk bakgrund	Elever som är födda utomlands och elever födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands.
Utländsfödd	Elever som är födda i ett annat land än Sverige.
Nyinvandrad	Elev med kortare vistelsetid än 4 år i Sverige.

Kulturskolan i siffror

Deltagartillfällen, räkneexempel:

- För kurser med en lektion i veckan räknas antal veckor som kursen varar multiplicerat med antalet elever på kursen.
 - 5 veckor x 12 elever = 60 deltagartillfällen
- För en lovkurs på tre dagar räknas antal dagar multiplicerat med antalet deltagande elever:
 - 3 dagar x 10 elever = 30 deltagartillfällen
- För en öppen verksamhet som skett vid tio tillfällen med cirka tjugo elever per tillfälle blir det $10 \times 20 = 200$ deltagartillfällen. Om deltagarna inte räknats kan en uppskattning av antalet göras.

Bilaga 2. Tabeller

Tabell 8. Nettokostnader kommunernas drift totalt och för kulturskola 1998-2020. Kronor totalt och per invånare 6-19 år i löpande priser och i 2020 års priser.

	Totala netto-kostnader av drift-verksamhet	Kultursko-lans andel av kommu-nens drift-kostnader, procent	Netto-kostnad kultur-skola, löpande priser, tkr	Netto-kostnad kulturskola 2020 års priser, tkr	Kr/invånare 6-19 år, löpande priser	Kr/invånare 6-19 år, 2020 års priser
2020	587 501 790	0,47	2 752 510	2 752 510	1 623	1 623
2019	575 727 994	0,48	2 738 685	2 752 286	1 633	1 641
2018	555 305 766	0,48	2 656 764	2 717 601	1 600	1 637
2017	529 624 907	0,49	2 575 614	2 686 040	1 594	1 662
2016	506 012 154	0,48	2 441 427	2 591 803	1 551	1 647
2015	486 788 553	0,48	2 355 863	2 525 551	1 538	1 649
2014	468 296 780	0,48	2 233 727	2 393 549	1 482	1 588
2013	451 988 622	0,48	2 161 029	2 311 446	1 444	1 545
2012	437 616 518	0,47	2 055 656	2 197 759	1 379	1 474
2011	425 352 165	0,46	1 952 434	2 105 968	1 303	1 405
2010	410 283 761	0,46	1 901 161	2 104 521	1 254	1 388
2009	399 714 814	0,47	1 875 343	2 102 267	1 222	1 370
2008	391 045 249	0,48	1 865 882	2 085 051	1 209	1 351
2007	369 722 464	0,48	1 790 855	2 070 786	1 152	1 332
2006	349 405 002	0,49	1 726 613	2 040 686	1 105	1 306
2005	334 280 794	0,49	1 639 517	1 964 146	1 045	1 252
2004	321 875 124	0,50	1 597 806	1 922 403	1 010	1 215
2003	314 963 313	0,50	1 569 383	1 895 675	989	1 195
2002	299 852 561	0,49	1 473 324	1 814 219	927	1 141
2001	284 042 023	0,50	1 424 499	1 791 530	898	1 129
2000	269 377 179	0,49	1 321 813	1 703 197	838	1 080
1999	259 722 444	0,48	1 234 258	1 606 400	790	1 028
1998	258 201 555	0,46	1 185 988	1 550 183	768	1 004

Kulturskolan i siffror

Tabell 9. Intäkter från avgifter från kulturskola 2011–2020. Kronor totalt och per invånare 6–19 år i löpande priser och i 2020 års priser.

År	Intäkter från avgifter, löpande priser, tkr	Intäkter från avgifter, 2020 års priser, tkr	Kr/invånare 6–19 år, löpande priser	Kr/invånare 6–19 år, 2020 års priser
2020	241 799	241 799	143	143
2019	248 523	249 757	148	149
2018	243 187	248 756	147	150
2017	248 927	259 599	154	161
2016	252 465	268 015	160	170
2015	254 096	272 398	166	178
2014	259 700	278 281	172	184
2013	263 291	281 617	176	188
2012	260 335	278 331	175	187
2011	257 277	277 509	172	186

Tabell 10. Terminsavgifter 1997–2017, genomsnittlig årlig elevavgift 2015–2020 samt antal kommuner med 0 kr i terminsavgift 1997–2020.

År	Vanligaste terminsavgift, medelvärde löpande priser	Vanligaste terminsavgift, medelvärde, 2020 års priser	Genomsnittlig årlig elevavgift, löpande priser, kr	Genomsnittlig årlig elevavgift, 2020 års priser, kr	Antal kommuner med 0 kr i terminsavgift
2020	Uppgiften ej insamlad	Uppgiften ej insamlad	1 363	1 363	13**/22*
2019	Uppgiften ej insamlad	Uppgiften ej insamlad	1 372	1379	15**/20*
2018	Uppgiften ej insamlad	Uppgiften ej insamlad	1 395	1427	14**
2017	625	652	1 374	1433	14
2016	647	687	1 403	1489	16
2015	647	694	1 452	1557	12
2014	658	705			9
2013	661	707			9
2012	663	709			7
2011	665	717			4
2010	655	725			4
2009	637	714			5
2008	Uppgiften ej insamlad	Uppgiften ej insamlad			-
2007	606	701			5
2006	598	707			4
2005	591	708			4
2004	567	682			4
2003	526	635			5
2002	510	628			5
2001	498	626			5
2000	494	637			4
1999	484	630			5
1998	488	638			3
1997	476	621			3

* Antalet bygger på enkätsvar från 2019 och 2020 års enkäter. Då svarsfrekvensen för undersökningarna är 84 respektive 86 procent kan antalet vara en underskattning.

** Antalet uppskattat från SCB:s siffror om intäkter från avgifter.

Kulturrådet
Box 27215, 102 53 Stockholm
Besök: Borgvägen 1-5
Tel: 08 519 264 00
E-post: kulturradet@kulturradet.se

© Statens kulturråd 2021
ISBN 978-91-87583-78-0

kulturradet.se